

Sygn. akt II KK 115/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie **T. W.**

o zasądzenie odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną
krzywdę

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 4 grudnia 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy,
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 31 lipca 2017 r., sygn. akt II AKa [...],
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 19 kwietnia 2017 r., sygn. akt III KO [...],

**1. uchyla zaskarżony wyrok w części objętej punktem I.1.
w zakresie dotyczącym zadośćuczynienia i przekazuje sprawę
Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania
w postępowaniu odwoławczym,**

**2. zarządza zwrot uiszczonej opłaty od kasacji w kwocie 750 zł
(siedemset pięćdziesiąt złotych) na rzecz wnioskodawcy.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2017 r., sygn. akt III Ko [...], Sąd Okręgowy w K. na podstawie art. 11 ust. 2 w zw. z art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego uwzględnił częściowo wniosek pełnomocnika T. W. i m.in. w pkt 1 wyroku zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w K. na rzecz wnioskodawcy kwotę 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą z zatrzymań wnioskodawcy w okresie od połowy roku 1978 do 26 lutego 1980 r. z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sąd Apelacyjny w [...], po rozpoznaniu apelacji pełnomocnika wnioskodawcy, wyrokiem z 31 lipca 2017 r., II AKa [...], zmienił wyrok Sądu Okręgowego m.in. w ten sposób, że „kwotę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z tych zatrzymań (punkt 1 wyroku) podwyższa do 20.000 (dwudziestu tysięcy) złotych”.

Od tego prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego pełnomocnik wnioskodawcy wniósł kasację, w której zarzucił rażące naruszenie w toku postępowania przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj.:

1) przepisu art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 k.p.k., polegające na wadliwym przeprowadzeniu kontroli odwoławczej, zaskarżonego na korzyść wnioskodawcy wyroku sądu I instancji, poprzez wydanie orzeczenia zmieniającego ten wyrok w zakresie punktu I - wobec uznania apelacji w części za uzasadnioną i podwyższenie kwoty zadośćuczynienia do kwoty 20 tysięcy złotych, pomimo tego, że kwota taka została tym samym tytułem już zasądzona na rzecz wnioskodawcy wyrokiem sądu I instancji - przy jednoczesnym sporządzeniu uzasadnienia wskazującego na podjęcie innego rozstrzygnięcia, tj. podwyższenia w tym punkcie kwoty zadośćuczynienia o kwotę 20 tysięcy złotych, co doprowadziło do zaistnienia sprzeczności między rozstrzygnięciem, a uzasadnieniem poddającym w wątpliwość, które z wyrażonych stanowisk, w wyniku kontroli odwoławczej rzeczywiście zostało podjęte.

W konkluzji kasacji wniesiono o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Skarżąca trafnie podniosła niespójność między treścią sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego, a treścią uzasadnienia tego wyroku. Stosownie do treści punktu 1 wyroku Sądu Okręgowego tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą z zatrzymań wnioskodawcy w okresie od połowy 1978 r. do 26 lutego 1980 r. zasądzono kwotę 20 000 zł. Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny w pkt I wyroku rozstrzygnął o zmianie pkt 1 wyroku Sądu Okręgowego m.in. w ten sposób, że „kwotę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z tych zatrzymań (punkt 1 wyroku) podwyższa do 20.000 (dwudziestu tysięcy) złotych”. Trafnie zauważono w uzasadnieniu kasacji, że skoro już Sąd Okręgowy zasądził tytułem zadośćuczynienia za opisaną wyżej krzywdę właśnie kwotę 20.000 zł, to Sąd Apelacyjny, wbrew brzmieniu sentencji pkt I zaskarżonego wyroku, w istocie przedmiotowego zadośćuczynienia nie podwyższył, choć ta część sentencji taką właśnie intencję tego Sądu wyraża. Zasadnie również wskazano w kasacji, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku (s. 12) nie pozostawia wątpliwości co do tego, że Sąd Apelacyjny uważa kwotę 20.000 zł zasądzoną przez Sąd Okręgowy za niedostateczną, ustaloną wadliwie, skutkiem czego uznał za konieczne podwyższenie kwoty zadośćuczynienia zasądzzonego w pkt 1 wyroku I instancji „o 20 000 zł”.

Zdaniem Sądu Najwyższego nie ma wątpliwości co do tego, że między treścią sentencji a treścią uzasadnienia istnieje istotna rozbieżność. Omawiana usterka zaskarżonego rozstrzygnięcia nie jest jednak sprzecznością w treści orzeczenia, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., gdyż ten przepis dotyczy jedynie sprzeczności w treści samego orzeczenia, nie obejmuje zatem przypadków – jak w przedmiotowej sprawie – sprzeczności zachodzącej między wyrokiem, a jego uzasadnieniem (zob. wyrok SN z dnia 15 września 2010 r., II KK 42/10). Jednocześnie jednak – wbrew twierdzeniom prokuratora zawartym w pisemnej

odpowiedzi na kasację – nie jest to oczywista omyłka pisarska, którą można sprostować w trybie art. 105 k.p.k., gdyż jak przyjmuje się powszechnie w orzecznictwie sądowym, sprostowanie oczywistej omyłki nie może polegać na ingerowaniu w merytoryczną treść wyroku (zob. wyrok SN z dnia 13 grudnia 2017 r., II KK 341/17), a taką z pewnością stanowi określenie wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia.

Rozbieżność występująca w niniejszej sprawie nie jest też takiego rodzaju, że pozwalałaby zasadnie i jednoznacznie przyjąć prymat treści sentencji nad uzasadnieniem, jako dokumentem o walorze jedynie sprawozdawczym, powstałym już po zapadnięciu rozstrzygnięcia. Wszak także sentencja zaskarżonego wyroku ujawnia intencję podwyższenia zasądzzonego zadośćuczynienia, co spójne jest z rozważaniami Sądu Apelacyjnego w treści pisemnego uzasadnienia. Zdaniem Sądu Najwyższego w sprawie doszło do innego niż wymienione w art. 439 § 1 k.p.k. rażącego naruszenia prawa procesowego, polegającego na istotnej i nieusuwalnej, tj. nie dającej się rozstrzygnąć w drodze interpretacji tych sprzecznych elementów zaskarżonego rozstrzygnięcia, rozbieżności między sentencją a uzasadnieniem wyroku. W świetle orzecznictwa sądowego taka sprzeczność może prowadzić do powstania sytuacji, w której konieczne jest uchylenie obarczonego taką wadą wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w szczególności w sytuacji - jak to jest w rozpatrywanej sprawie - gdy zebrany materiał sprawy nie pozwala w sposób jednoznaczny na rozstrzygnięcie, które ze sprzecznych stanowisk sądu - wyrażonych w wyroku i jego uzasadnieniu - zasługuje na uwzględnienie (wyrok SN z 5 marca 1984 r., I KR 6/84, OSNKW 1984, nr 11–12, poz. 128 z aprobowaną glosą Z. Dody, NP 1988, nr 2–3, s. 180 i n.). Zdaniem Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie doszło do tego właśnie rodzaju wady.

Konkludując, stwierdzone przez Sąd Najwyższy rażące naruszenia prawa procesowego zmuszają do uchylenia zaskarżonego wyroku we wskazanej części i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Wobec powyższego orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.